

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2018

EKONOMIE V1

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord VIER vrae soos volg in die ANTWOORDEBOEK.

AFDELING A: VERPLIGTEND
AFDELING B: Beantwoord TWEE van die drie vrae.
AFDELING C: Beantwoord EEN van die twee vrae.
2. Skryf die vraagnommer boaan elke antwoord neer.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
4. Lees die vrae noukeurig en begin elke vraag boaan 'n NUWE bladsy.
5. Laat 2–3 reëls oop tussen onderafdelings van vrae.
6. Beantwoord vrae in volsinne en maak seker dat die uitleg, inhoud en konteks van jou antwoorde voldoen aan die kognitiewe vlakke van die vrae.
7. Slegs die vereiste aantal vrae sal nagesien word in die volgorde waarin dit in die ANTWOORDEBOEK verskyn.
8. Gebruik slegs swart of blou ink.
9. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****30 PUNTE – 20 MINUTE**

1.1 Verskeie opsies word as antwoorde tot die volgende vrae gegee. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–C) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.1.1–1.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.1.1 Faktore wat hul oorsprong binne die ekonomiese stelsel het, word na as ... (faktore) verwys.

- A eksogene
- B produksie
- C inheemse
- D endogene

1.1.2 Om in sakesiklusse iets te voorspel wat onbekend is, uit inligting wat bekend is, word ... genoem.

- A amplitude
- B ekstrapolasie
- C tendens
- D bewegende gemiddelde

1.1.3 Die geldmark in die RSA is 'n mark vir ... besparings en lenings.

- A korttermyn
- B mediumtermyn
- C lang- en korttermyn
- D medium- en korttermyn

1.1.4 Een van die hoof probleme in openbare sektor voorsiening, is ...

- A voorsiening van openbare goedere.
- B kwessies rondom bewaring.
- C bemaking van openbare verhoudings.
- D 'n gebrek aan toerekeningsvatbaarheid.

1.1.5 Die handelsbalans is die netto resultaat van ...

- A die handel in dienste.
- B die handel in goedere.
- C uitvoere en invoere.
- D uitvoer- en invoerpryse.

1.1.6 Dit is 'n argument ten gunste van vryhandel:

- A Ekonomiese ontwikkeling
- B Ekonomiese groei
- C Skaalvoordele van ekonomie
- D Suigeling nywerhede

1.1.7 Stel wetgewing in om aktiwiteite te reguleer:

- A Streeksregering
- B Regulering
- C Sentrale regering
- D Deregulering

1.1.8 Dié geldeenheid fluktueer in waarde volgens die vraag en aanbod:

- A Vry swewende
- B Appresiasie
- C Vaste
- D Revaluasie

(8 x 2) (16)

1.2 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die korrekte letter (A–I) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.2.1–1.2.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A	KOLOM B
1.2.1 Markpryse	A openbare goedere
1.2.2 Jugler-siklusse	B geld ontvang sonder dat enige produktiewe diens gelewer word
1.2.3 Gemeenskapgoedere	C verdieping van die resessie
1.2.4 Oordragbetaling	D werklike pryse betaal deur verbruikers vir goedere en dienste plus belastings minus subsidies
1.2.5 Depressie	E veroorsaak deur veranderinge in netto investering deur die regering en besighede
1.2.6 Doeane-unie	F almal mag dit gebruik of hulle bereid is om daarvoor te betaal of nie
1.2.7 Nie-mededingend	G menslike hulpbronne wat maksimaal benut word
1.2.8 Reële syfers	H lidlande stem saam om alle tariewe af te skaf
	I nasionale produk teen konstante pryse

(8 x 1) (8)

1.3 Gee EEN begrip vir elk van die volgende beskrywings. Skryf slegs die begrip langs die vraagnommer (1.3.1–1.3.6) in die ANTWOORDEBOEK neer. Akronieme en afkortings sal nie aanvaar word nie.

- 1.3.1 Die vloeï van goedere en dienste tussen die deelnemers aan die ekonomiese kringloop
- 1.3.2 'n Diagram wat periodes van uitbreiding en inkrimping in ekonomiese aktiwiteite aantoon
- 1.3.3 Die kurwe wat die verhouding tussen belastingkoers en belasting-inkome aantoon
- 1.3.4 Belasting wat nie afgewentel word na die eindverbruiker nie
- 1.3.5 'n Finansiële instrument wat onder lidlande van die Internasionale Monetêre Fonds (IMF) versprei word
- 1.3.6 Onttrekking van kapitaal-investering van 'n maatskappy of land (6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

VRAAG 2**40 PUNTE – 30 MINUTE**

2.1 Beantwoord die volgende vrae.

2.1.1 Noem TWEE kenmerke van die fiskale beleid. (2 x 1) (2)

2.1.2 Hoe kan die appresiasie van die rand uitvoere van goedere en dienste beïnvloed? (1 x 2) (2)

2.2 Bestudeer die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

DIE VERMENIGVULDIGER-EFFEK

Die regering het 'n besluit geneem om die nasionale paaie-netwerk met R200 miljoen per jaar uit te brei. Die neiging van huishoudings is om 30 persent van hulle inkome te bespaar.

[Bron: [http://en.m. Wikipedia.org](http://en.m.wikipedia.org)]

2.2.1 Identifiseer die begrip in bostaande uittreksel. (1)

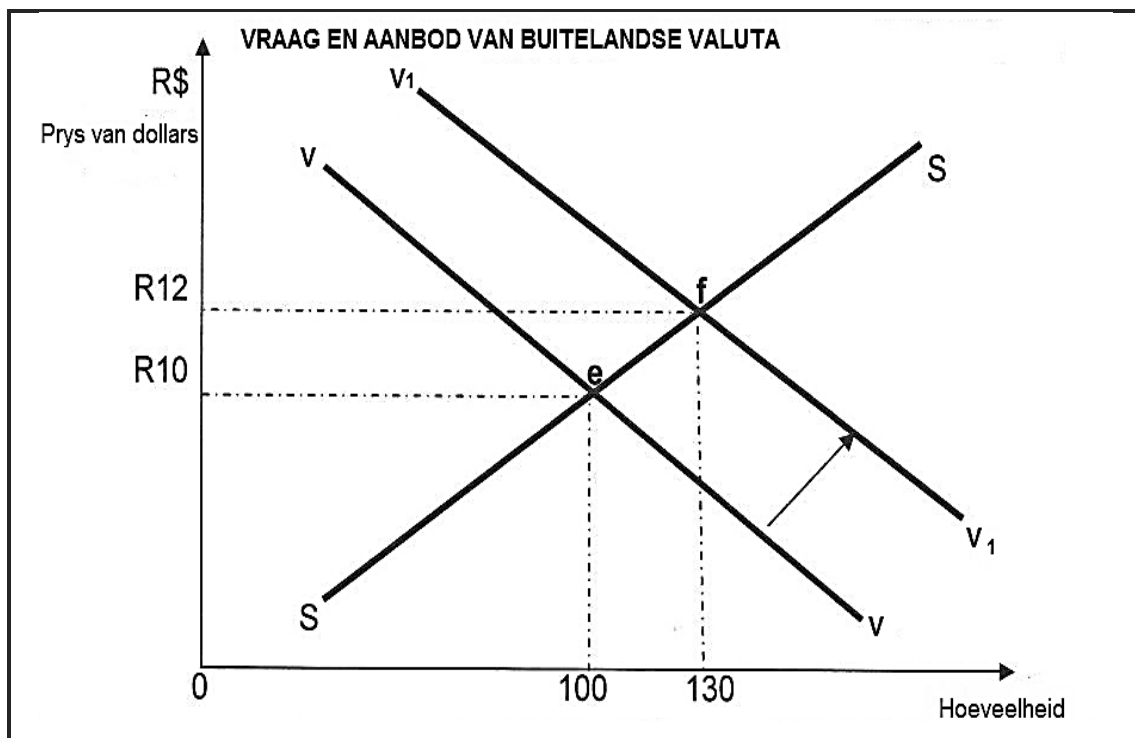
2.2.2 Watter persentasie van hul inkomste sal huishoudings bestee? (1)

2.2.3 Omskryf die begrip *vermenigvuldiger* kortliks. (2)

2.2.4 Watter impak sal 'n toename in belasting op die vermenigvuldiger hê? (2)

2.2.5 Bereken die grootte van die vermenigvuldiger. Toon ALLE berekeninge. (4)

2.3 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

- 2.3.1 Identifiseer die oorspronklike ewewigspunt op bostaande grafiek. (1)
- 2.3.2 Wat gebeur met die waarde van die Rand wanneer die vraagkurwe skuif van **VV** na **V₁V₁**? (1)
- 2.3.3 Verduidelik kortliks *swewende-wisselkoersstelsels*. (2)
- 2.3.4 Watter uitwerking het globalisasie op internasionale handel? (2)
- 2.3.5 Hoe sal die vraag buitelandse valuta beïnvloed? (4)
- 2.4 Bespreek kortliks TWEE argumente ten gunste van privatisering. (4 x 2) (8)
- 2.5 Watter uitwerking het die ruilvoet op die saldo van die lopende rekening? (4 x 2) (8)

[40]

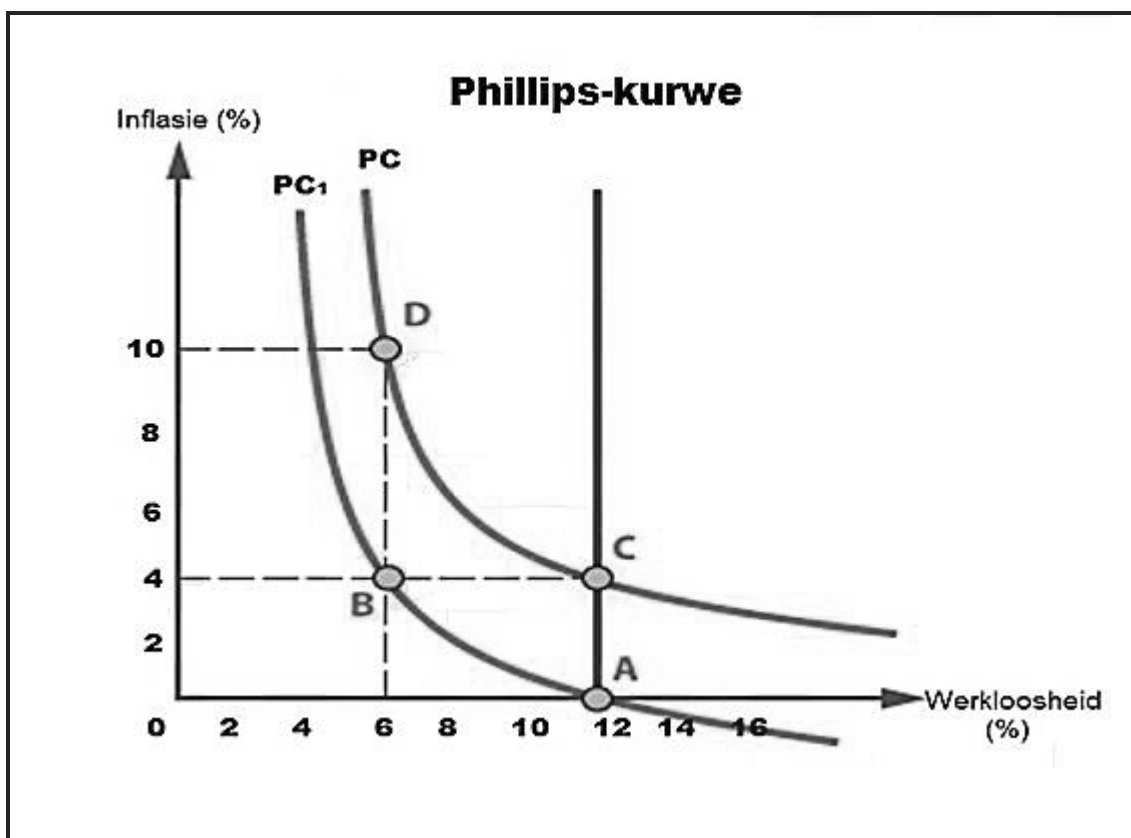
VRAAG 3**40 PUNTE – 30 MINUTE**

3.1 Beantwoord die volgende vrae.

3.1.1 Noem TWEE vraag redes vir internasionale handel. (2 x 1) (2)

3.1.2 Hoe belangrik is nasionale rekening totale vir die land? (1 x 2) (2)

3.2 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

3.2.1 Wat stel die bogenoemde kurwe voor? (1)

3.2.2 Benoem die punt wat die natuurlike werkloosheidskoers voorstel. (1)

3.2.3 Verduidelik die verhouding tussen inflasie en werkloosheid. (2)

3.2.4 Watter maatreëls kan deur die regering gebruik word om werkloosheid te verminder? (2)

3.2.5 Watter impak sal 'n styging in handelsbanke se reserwe-vereistes op die totale geldvoorraad hê? (4)

3.3 Bestudeer die onderstaande spotprent en beantwoord die vrae wat volg.

Dit gebeur wanneer daar geen beperkings in handel, soos belasting op ingevoerde goedere of 'n verbod op invoere, is nie. Dit is voordelig want die maak voorsiening vir skaalvoordele om gemaksimeer te word en gevolglik daal eenheidskoste en verbruikers kry die keuse om by die hele wêreld te koop en nie net dit wat plaaslik geproduseer is nie.

*Free trade – vrye handel
*Protectionism – Beskerming

[Bron: [linkedin.com](https://www.linkedin.com)]

- 3.3.1 Identifiseer die handelsbeleid waarna in bostaande spotprent verwys word. (1)
- 3.3.2 Gee EEN rede hoekom die beleid voordelig is. (1)
- 3.3.3 Verduidelik kortliks die begrip *handelsliberalisering*. (2)
- 3.3.4 Verduidelik die gevare van storting in 'n land. (2)
- 3.3.5 Hoekom sal suigeling nywerhede beskerm word? (4)
- 3.4 Illustreer in tabelvorm hoe Bruto Binnelandse Produk teen markpryse bereken word deur middel van die inkome-metode. **GEEN SYFERS IS NODIG NIE.** (8)
- 3.5 Hoe kan die Suid-Afrikaanse regering openbare sektor mislukking vermy? (4 x 2) (8)

[40]

VRAAG 4**40 PUNTE – 30 MINUTE**

4.1 Beantwoord die volgende vrae.

4.1.1 Noem enige TWEE voordele van inspuitings. (2 x 1) (2)

4.1.2 Hoe word ad valorem tariewe gebruik om invoere te beperk? (1 x 2) (2)

4.2 Lees die onderstaande artikel en beantwoord die vrae wat volg.

EKONOMIESE AANWYSERS GEBRUIK IN VOORUITSKATTINGS

Daling in advertensies vir werk in koerante, 'n agteruitgang in die samestellende leidende sakesiklus aanwysers van Suid-Afrika se belangrikste handelsvennote, minder ure gewerk in die vervaardigingsektor en laer kommoditeitspryse in die maand, dra almal tot 'n daling by.

[Bron: *Fin 24*, 22 Maart 2016]

4.2.1 Identifiseer 'n voorbeeld van 'n leidende ekonomiese aanwyser uit bogenoemde uittreksel. (1)

4.2.2 Noem die faktor wat tot 'n daling in die vervaardigingsektor bygedra het. (1)

4.2.3 Verduidelik kortliks die begrip *saamgestelde aanwyser*. (2)

4.2.4 Verduidelik hoe leidende ekonomiese aanwysers in vooruitskatting gebruik word. (2)

4.2.5 Hoe kan die regering fiskale beleid aanwend om die ekonomie te stimuleer? (4)

4.3 Bestudeer die onderstaande spotprent en beantwoord die vrae wat volg.

[Bron: [linkedin.com](https://www.linkedin.com)]

- 4.3.1 Wat word in bostaande spotprent voorgestel? (1)
- 4.3.2 Identifiseer die mense wat die meeste geraak word as gevolg van 'n toename in owerheidsbesteding. (1)
- 4.3.3 Gee enige rede hoekom die regering belastings hef. (2)
- 4.3.4 Verduidelik kortliks hoe mense voordeel uit belastings trek. (2)
- 4.3.5 Hoe verskil gemeenskapsgoedere van kollektiewe goedere? (2 x 2) (4)
- 4.4 Verduidelik *direkte- en portfolio investering* in die finansiële rekening. (2 x 4) (8)
- 4.5 Waarom word staatsbeheerde ondernemings (SBOs) as 'n probleem vir openbare sektor voorsiening beskou? (4 x 2) (8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Die nuwe ekonomiese paradigma is gesetel in die vraag-en-aanbodkant beleide om die ekonomie te beïnvloed.

- Bespreek in detail die gebruik van monetêre en fiskale beleid om die aanbod te beïnvloed ten einde die sakesiklusse glad te stryk. (26 punte)
- Verduidelik die uitwerking van die vraagkant en aanbodkant beleide deur 'n **grafiek te gebruik**. (totale vraag en totale aanbod) (10 punte) (10) **[40]**

VRAAG 6: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Suid-Afrika se internasionale handelsbeleid bestaan uit uitvoerbevordering en invoervervanging.

- Bespreek uitvoerbevordering as deel van Suid-Afrika se internasionale handelsbeleid onder die volgende opskrifte:
  - Metodes (8)
  - Redes (8)
  - Nadele (10) (26 punte) (26)
- Hoe kan lande leen en uitleen gebruik om die tekorte en surplusse op hul betalingsbalans reg te stel? (10 punte) (10) **[40]**

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150

